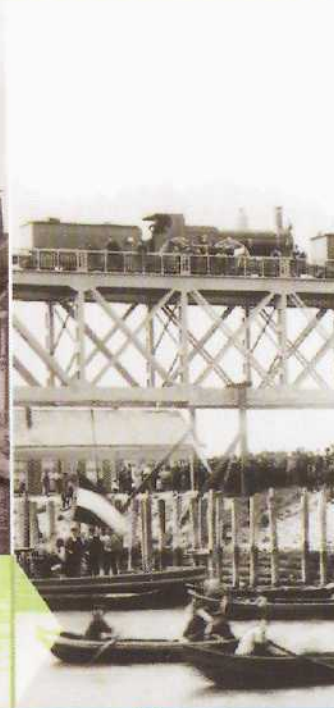

Ruud Filarski en Gijs Mom

Van transport naar mobiliteit

De transportrevolutie [1800-1900]

Inhoudsopgave

7 Voorwoord

Inleiding

11 De transportrevolutie

De invloed van de staatkundige ontwikkeling

De aandachtspunten in dit boek

Financiële aspecten

De opzet van dit boek

Hoofdstuk 1

Tot de knieën door de modder

23 Het vervoersysteem aan het begin van de negentiende eeuw

De infrastructuur

De vervoermiddelen

Het goederenvervoer

Het personenvervoer

De zorg voor de infrastructuur

De organisatie van het vervoer

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 2

De onderhoudsplichtige is onbekend

55 Opheffing van de handelsbepalingen en verbetering van de bestuurlijke taakverdeling (1800-1868)

Het veranderingsproces in Nederland (1800-1850)

Het scheidingsverdrag met België (1839)

Naar een vrije Rijn (1800-1868)

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 3

'Door de fabrieken hier te lande'

65 De transportrevolutie komt op gang (1815-1845)

Groot-brittannië en het Nederlands-Belgische koninkrijk

De beschikbare kennis

Het beleid van Willem I

De aanleg van straatwegen en kanalen

De eerste Nederlandse stoomboot

De oprichting van de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij en de doorbraak van de stoomboot

Stoomwagens, een doodlopende ontwikkeling

De eerste spoorwegen

Het technisch personeel

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 4

'Met heeren die naar een audiëntie gaan'

91 Wegen, diligences en wegvervoer in de negentiende eeuw

De ontwikkeling van het diligencerverkeer

De diligencereizigers

De organisatie van het diligencebedrijf

De opbouw van een nationaal straatwegennet

Tracékeuze en maatschappelijke inbedding

De omvang van het wegverkeer

Het goederenvervoer

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 5

De kanalen van de Koning-Koopman

111 De kanalenbouw in het begin van de negentiende eeuw (1815-1830)

Het regeringsapparaat en de motieven

Het projectplan, de tracékeuze en de financieel-economische voorbereiding

De financiering van de nieuwe kanalen

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 6

'Het was een snelheid om duizelig van te worden!'

125 De eerste spoorwegen (1830-1845)

Het plan van Bake voor een spoorweg van Amsterdam naar Keulen

Het plan van Brade voor de spoorweg Amsterdam-Haarlem-Rotterdam

De commissie-Falck

De eerste spoorwegen voltooid

Tracé en grondaankoop

De eerste spoorwegen in bedrijf

De bedrijfsvoering

Het personeel van de Rijnspoorweg

Ernstige financiële problemen en de overdracht van de Rijnspoorweg

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 7

'Een ieder plukt van dat arme schip'

151 De ontwikkeling van de zeevaart en de zeehavens (1815-1875)

De renaissance van de Nederlandse zeevaart (1815-1850)

De organisatie van de zeilvaart (1800-1860)

Bedrijfsvoering en rendement

De zeilvaart in de praktijk (1800-1865)

Omslag en depressie (1850-1875)

Modernisering van de zeilvaart (1825-1875)

Mogelijke oorzaken van de teruggang van de zeilvaart

De opkomst van de internationale stoomvaart (1818-1875)

De opkomst van de Nederlandse stoomvaart (1823-1875)

De ontwikkeling van de Nederlandse zeehavens (1820-1875)

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 8

'Spoorwegkoorts'

179 De spoorwegwet-Van hall (1845-1863)

Het wetsontwerp van 1857

Op weg naar een nieuwe wetgeving (1858)

Overleg over de nieuwe spoorwegen (1857-1858)

Uitstel van de behandeling van het wetsontwerp voor de

Noorderspoorweg (1858-1859)

De spoorwegen en de doorgraving van Holland op zijn smalst (1859)

Conflict tussen de koning en zijn ministers (1859-1860)

Verwerping van de Spoorwegwet-Van Tets-Van Bosse (1859-1860)

De Spoorwegwet-Van Hall (1860)

De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 9

'Een voortdurende staat van oorlog'

219 Concurrentie op het spoorwegwet (1860-1900)

De opbouw van een spoorwegwet

De financiering en de vervoersmarkt van de spoorwegmaatschappijen

De spoorwegmaatschappijen

De aanleg van de staatsspoorwegen

Het personenvervoer

Het goederenvervoer

De bedrijfsvoering van het spoorwegbedrijf (1850-1890)

De reizigers

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 10

'Een tak der publieke dienst'

255 Toenemende invloed van de staat op het functioneren van de spoorwegen (1850-1910)

De spoorwegwetten van 1859 en 1875

De Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten

De parlementaire enquête van 1881-1882

De spoorwegreorganisatie van 1890

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 11

De stille revolutie

273 De ontwikkeling van de binnenscheepvaart en de vaarwegen (1850-1900)

Het goederenvervoer

De ontwikkeling van de vloot

De ontwikkeling van de stoomvaart

Het einde van het beurtvaartmonopolie

De verbetering van de vaarwegen

De binnenvaart aan het begin van de twintigste eeuw

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 12

'Een toegang naar zee, zoals er misschien geen tweede bestaat'

309 Het herstel van de Nederlandse zeehavens (1875-1910)

De ontwikkeling van het goederenvervoer en de vloot

De stoomvaartrederijen

Het personenvervoer

De aanleg van de Nieuwe Waterweg en het Noordzeekanaal

De opkomst van Rotterdam als wereldhaven

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 13

'Waar het stoompaard komt, is welvaart te verwachten'

327 De opkomst van de tramwegen (1875-1900)

Het paardenvoer aan het eind van de negentiende eeuw

De opkomst van de tramwegen

De tramwegondernemingen

De maatschappelijke inpassing van de paardentram en de stoomtram

Het beleid van de overheid

De exploitatie van de tramwegen

De trampassagiers

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 14

'De slaapmuts over de oren?'

361 De effectiviteit van de investeringen in de nieuwe infrastructuur

De investeringen

Vervoerskosten goederenvervoer

Vervoerskosten personenvervoer

De effectiviteit van de investeringen

De oorzaken van de trage spoorwegaanleg

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 15

'Reuzenschreden op den weg van vooruitgang'

385 De invloed van de nieuwe infrastructuur op het ruimtegebruik en de regionale economische ontwikkeling

Binnenvaartwegen en zeevaartwegen

Straatwegen, spoorwegen en tramwegen

Slotbeschouwing

Hoofdstuk 16

De drijvende krachten en de nalatenschap van de Transportrevolutie

401 Conclusies

De veranderingen in het vervoer

Het veranderingsproces

Samenwerking tussen de staat en het bedrijfsleven

De nalatenschap

413 Bijlage 1: De beschikbare statistische informatie

419 Bijlage 2: De directe maatschappelijke baten als gevolg van de spoorwegaanleg

426 Bijlage 3: Statistische gegevens over het vervoer

431 Bijlage 4: Vergelijking van het vervoerssysteem in de negentiende eeuw met ons huidige systeem

433 Noten

470 Lijst met afkortingen

471 Geraadpleegde literatuur

479 Register

493 Illustratieverantwoording